

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 13 (366)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
15 липня 2014 року

ЗАКІНЧИЛИ НАВЧАННЯ

У ДОБРУ ПУТЬ, ВИПУСКНИКИ

26 червня у палаці культури «Березиль» відбулося урочисте засідання вченої ради, приурочене 54-му випуску лікарів медичного факультету, 6-му випуску лікарів стоматологічного факультету, 10-му випуску провізорів, 9-му випуску клінічних провізорів, 8-му випуску провізорів-косметологів фармацевтичного факультету та випуску медичних сестер Тернопільського державного медичного університету.

(Продовження на стор. 4)

Іспити

ТДМУ – ЄДИНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, В ЯКОМУ НАВЧАЮТЬСЯ АМЕРИКАНЦІ

Група викладачів ТДМУ у складі декана факультету іноземних студентів професора Михайла Корди, заступника директора ННІ медсестринства, доцента Людмили Мазур, асистента кафедри загального догляду за хворими Ольги Креховської-Лепякко відвідали Нью-Йорк (США), аби приймати випускні іспити бакалаврів і магістрів медсестринства, а також розширили коло міжнародних зв'язків.

Зазначимо, що медичний університет має багаторічний досвід співпраці з вищими навчальними закладами США. Зокрема, разом з американськими колегами (університет Південної Кароліни Апстейт) 2003 року розпочато підготовку до навчання американських громадян в Україні. З цією метою уклали відповідні угоди. За наказом Міністерства освіти і науки України від 24.11.2006 року затверджені експериментальні навчальні плани з підготовки фахівців серед іноземних громадян для молодших спеціалістів медсестер і медсестер-бакалаврів, які адаптовані до американських навчальних планів.

У США діє дистанційна (он-лайн) форма навчання з підготовки медсестер за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «магістр», які мають базову медсестринську освіту та працюють в госпіталях. Зважаючи на це, ТДМУ розпочав навчання студентів за дистанційною формою, яке відбувається на основі на-

казу Міністерства освіти і науки України від 5 вересня 2008р.

Дистанційну форму навчання бакалаврів і магістрів з медсестринства впровадили з метою підвищення якості підготовки фахівців з вищою медсестринською освітою, подальшого розвитку і вдосконалення дистанційного навчання, як такого. Навчання бакалаврів медсестринства відбувалося українською (громадяни України), російською та англійською (студенти-іноземці) мовами, магістрів медсестринства – українською та англійською мовами.

Починаючи з 2009-2010 навчального року, кількість студентів, які навчаються на дистанційній формі, прогресивно зростає за рахунок громадян України та іноземців (США, Канада, Ізраїль). Станом на 1 січня цього року в університеті здобувають знання 425 студентів-дистанційників, зокрема, громадян України – 169, вищезгаданих держав – 256.

Під час поїздки до Нью-Йорка викладачі ТДМУ прийняли випускні іспити у 97 бакалаврів і 10 магістрів, які навчалися за напрямком «медсестринство».

Захист магістерських робіт відбувся у формі презентації, здійснювали також відеозв'язок з викладачами ТДМУ в Тернополі, під час якого були присутні проктор з наукової роботи, інноваційних і комп'ютерних технологій Василь Марценюк, директор навчально-наукового інституту медсестринства, доцент Світлана Ястремська та всі викладачі кафедри медсестринства. Це дало можливість викладачам, які перебували у той час в Тернополі, взяти участь в обговоренні. Високий рівень володіння інформацією з досліджуваних актуальних питань медсестринства та професійна майстерність дозволили всім магістрам отримати оцінки «відмінно» та «добре».

– Іспит у бакалаврів складався з двох частин – теоретичної та практичної. Те-

оретична передбачала написання 150 тестових завдань кожним зі студентів. Велика кількість студентів, які навчалися за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», виявили бажання продовжити навчання вже за магістерською програмою. Це свідчить про високий рівень довіри до нашого ВНЗ. Також магістри цікавилися тим, чи можуть вони здобувати кандидатський ступінь у нашому університеті, – розповів Михайло Корда.

Цього року відбувся сьомий випуск медсестер-бакалаврів і медсестер-магістрів із США та інших країн, які здобули освіту за дистанційною формою навчання. Практично всі дипломи випускників визнали провідні евалюаційні агенції-члени NACES (Національна асоціація з акредитації та евалюації дипломів) у США й прийняли госпіталі, де випускники ТДМУ працюють ліцензованими медсестрами.

Під час поїздки обговорили умови подальшої співпраці між компанією «International Career Consulting» та ННІ медсестринства Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Так, заплановано залучити до дистанційної форми навчання медсестер бакалаврів і магістрів з Болгарії й Китаю.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СИСТЕМА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР

Серед найважливіших проблем системи охорони здоров'я України нині є кадрова. Саме вона позначилася не лише дефіцитом лікарів, а й необхідністю вдосконалення їх професійної освіти. Тому цілком логічно останніми роками постає запитання: а чи не настав час посилити акценти підготовки лікарів не лише на додипломному етапі, а й на післядипломному.

Реорганізація післядипломної освіти — домінанта поступального розвитку охорони здоров'я України, вважає ректор Тернопільського медичного університету ім. І. Горбачевського, член-кореспондент АМН України, професор Леонід КОВАЛЬЧУК.

— Леоніде Якимовичу, як оцінюєте загалом нинішню систему післядипломної підготовки лікарів в Україні. Наскільки вона відповідає вимогам часу та міжнародним стандартам?

— Українська медицина потребує нових кадрів, адже прагнемо влитися в європейську медичну спільноту, де давно впроваджено стандарти Всесвітньої федерації медичної освіти. І там прописані чіткі вимоги до тих інституцій, які готують лікарів. Труднощі виникають навіть під час обміну досвідом між нашими фахівцями та колегами-іноземцями, що тоді вже говорити про неузгодженість переліку лікарських спеціальностей, термінів підготовки лікарів в Україні та в Європі. Отож доволі гарячими є нині питання якості підготовки лікарів і подальше підвищення їхньої кваліфікації. В Україні зараз активно вивчають іноземний досвід і можливості його застосування в наших умовах, детально аналізуючи українську систему освіти. Всі ці проблеми активно обговорювали й під час нещодавньої Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Досягнення та перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України», яка відбулася на базі нашого університету. У своєму виступі я виклав власне бачення реорганізації системи післядипломного навчання, проаналізувавши всі недоліки нинішньої системи та структури післядипломної освіти в Україні. Як відомо, головне завдання післядипломної освіти — це забезпечення системи охорони здоров'я кваліфікованими медичними кадрами й надання українцям ефективної й якісної медико-профілактичної допомоги. Втім, якщо поставимо собі запитання, а чи здатний вчорашній інтерн після отримання сертифікату спеціаліста самостійно надати меддопомогу на належному рівні, то відповідь є очевидною. Риторичними виявляється й інші питання у цій площині: а чи належною є якість кваліфікації тривало практикуючого лікаря, лімітова-

ного п'ятирічним терміном проходження підвищення кваліфікації, в умовах повного оновлення інформації через кожні три роки; наскільки нині організаційно, методично, матеріально забезпечена система безперервного професійного розвитку лікаря в умовах глобалізації та прискорення передачі інформації? Отож, якби не прикро було це визнавати, але та структура ПДО, яку маємо тепер, не здатна вирішити ні запитів лікарів, ні розв'язати тих проблем, які роками нашарувалися в системі охорони здоров'я та й суспільстві загалом. І те, що систему післядипломної підготовки необхідно кардинально удосконалити — факт очевидний.

— Високий рівень підготовки кадрів — це знак якості медицини. Як вважаєте, що саме необхідно змінити в системі післядипломної освіти в Україні?

— Аби підняти якість післядипломної підготовки, необхідно зробити дуже багато. Передусім післядипломна освіта потребує системних змін згідно із сучасними світовими й європейськими рекомендаціями та традиціями і, звісна річ, координації з директивами Євросоюзу та Всесвітньої федерації медичної освіти.

Оновлення та модернізація потребує й матеріально-технічна база закладів ПДО та баз стажування, університетських лікарень і клінік. Післядипломна освіта тісно пов'язана з навчальними базами. І те, як оснащені наші лікарні, впливає й на освіту, і якщо на додипломному рівні це не особливо важливо, то на післядипломному оснащення лікарень є домінантним. Бо післядипломна освіта формується на базі добре оснащених лікарень, яких нам бракує. Це мають бути добре облаштовані медичні заклади, де проходить стажування та спеціалізацію випускники. Тому варто знову ж таки звернутися до досвіду європейських країн, де резиденти (в Україні — інтерни) «прикріплені» не тільки до однієї лікарні. Бо якийсь цикл в одній лікарні може бути на високому рівні, інший — на гіршому, тому в європейській країнах резиденти разом зі своїм керівником складають план проходження резидентури. Також маємо подбати й оновити програмне та інформаційне забезпечення навчального процесу, це також дуже важливий аспект післядипломної освіти й, нарешті, знайти шляхи для реалізації інноваційних процесів у підготовці та атестації педагогічних кадрів для системи ПДО.

— А які дії, на Ваш погляд, допоможуть розв'язати цей горді в вузол? Що має стати орієнтиром для реформування чи вдосконалення післядипломної освіти лікарських кадрів?

— Світовий досвід. У контексті обговорення стратегії розвитку післядипломної освіти в Україні вважаю доц-

ільним звернутися до найкращих надбань Європи. Адже перспективи цілковитого вступу України до Євросоюзу, розширення міжнародних зв'язків вимагає модернізації медичної освіти, яка повинна відповідати європейським стандартам. За завданням Департаменту кадрів і науки МОЗ України наприкінці минулого року і на початку цього року 12 викладачів ТДМУ скерували для обміну досвідом в Австрію, Німеччину, Чехію, Польщу, Словаччину, Канаду та Грузію для вивчення питань післядипломної ос-

віти. Під час підбиття підсумків розглянули широкий спектр підходів до організації післядипломної освіти.

— І яку ж країну можна вважати взірцем, чий досвід може згодитися Україні?

— Детально аналізуючи організацію післядипломної освіти в різних європейських країнах, яку вивчали викладачі нашого ВНЗ під час стажувань, вважаємо, що нам найбільше годиться польський досвід системи підготовки лікарів (фармацевтів) і стоматологів. Досвід польських колег є цінним для України тим, що там відбувається перехід від «пострадянської» системи охорони здоров'я до конкурентної з елементами приватної практики. Відповідно до потреби практичної охорони здоров'я змінювався й підхід до підготовки медичних кадрів. Після вступу до Євросоюзу в Польщі реформували чимало аспектів післядипломної підготовки лікарів та адаптували їх до європейських стандартів. Головна перевага — прозорість системи й пріоритетність знань та вмінь майбутніх фахівців. Згідно з польським законом про післядипломну освіту лікарів і стоматологів освітній процес відбувається у кілька ступенів: обов'язкове післядипломне однорічне стажування, базова медична спеціалізація, вузька, вторинна спеціалізація. Першим етапом є проходження впродовж одного року післядипломного стажування із складанням Державного лікарського/стоматологічного кінцевого екзамену (LEK/LDEK), без якого випускник не може працювати лікарем. Це стажування випускник проходить у лікарнях на посаді лікаря-

стажиста, отримуючи зарплатню від Міністерства охорони здоров'я та під контролем Лікарської палати (Izba Lekarska). Необхідний досвід він здобуває під керівництвом практикуючих лікарів. За умови відсутності скерувань на роботу Державний лікарський/стоматологічний кінцевий екзамен (LEK/LDEK) відіграє вирішальну роль у майбутньому виборі спеціалізації, що базується тільки на результатах цього випробування, та пошуку місця роботи. Чим вищий бал, тим престижнішу спеціалізацію та місце стажування має право вибрати собі стажист, але зауважу, без жодного впливу зовнішніх чинників. Особливість післядипломної освіти в Польщі полягає у наявності резидентури та волонтерату. Кількість резидентських місць обмежена та їх визначає Міністерство охорони здоров'я, перелік вказаний на офіційному сайті урядової установи. До того ж резидент отримує від Міністерства заробітну платню. До волонтерату зараховують тих стажистів, які набрали нижчий бал під час кінцевого іспиту, або тих, хто здобуває другу спеціалізацію. Післядипломна освіта триває 4-5 років для базової спеціалізації та додаткових 2-3 роки — для вузької. Проте за наявності дефіциту лікарських кадрів 2016 року планують завершити реформу післядипломної медичної освіти, метою якої є скорочення термінів спеціалізації. При цьому ліквідується рік післядипломного стажування, а вузької спеціальності можна буде отримати впродовж 6 років. Кілька слів хочу сказати про особливості сімейної медицини в Польщі. На відміну від України, сімейна практика базується на приватній та страховій медицині. Всі сімейні лікарі Польщі ведуть приватну практику, дозвіл на яку отримують автоматично, в органі лікарського самоврядування «Ізба лікарська».

Післядипломну освіту забезпечують і координують Міністерство охорони здоров'я, Центр медичної післядипломної освіти, Центр медичних іспитів, вищі навчальні медичні заклади, які відповідають за післядипломну підготовку лікарів шляхом проведення обов'язкових курсів. Лікарська палата або ж «Ізба лікарська» координує всі ці питання. Це громадська організація, яку частково фінансує Міністерство охорони здоров'я.

— Леоніде Якимовичу, як вважаєте, чи не згодиться польський досвід у подоланні корупційності, яка, не таємниця, присутня на етапі післядипломної підготовки спеціалістів в Україні?

— Хочу зауважити, що саме це питання було одним з пріоритетних під час мого нещодавнього візиту до Республіки Польща у складі делегації наших викладачів та експертів МОЗ України. Маємо визнати й не приховувати той факт, що корупція, на жаль, має місце в нашому житті. Щоправда, це явище присутнє не в стінах університету, а на етапі пра-

цевлаштування й стосується тих випускників, які навчалися за контрактом і власними силами шукають місце праці. Як їм це вдається, до того ж, обираючи престижні спеціальності, усім відомо. Натомість «бюджетними», в яких були вищі бали під час складання ЗНО й значно кращі успіхи у навчанні, змушені віддавати борги державі, яка їх навчала, «відпрацюючи» сімейними лікарями у сільській місцевості. Вважаю, що така практика, коли студентів бюджетної форми просто змушують обирати ті спеціальності, які їм не до душі, у своїй суті недемократична. Читачам, напевно, буде цікаво дізнатися, що ж натомість ми побачили у польських колег. Розпочнімо з того, що відбір претендентів у резидентуру чи у волонтерат для проходження базової спеціалізації в них здійснюють за конкурсом з врахуванням результатів складання державних ліцензійних іспитів. Примітно, що вони обирають спеціальність за результатами цього іспиту незалежно, чи навчалися за бюджетною, а чи контрактною формою навчання. Склав краще іспит — обирай престижну спеціальність, а у кого гірші результати змушені приймати те, що «залишилося». Втім, уся ця система вибудована на доволі демократичних засадах — якщо майбутній лікар не отримав достатньої кількості балів на омріяну спеціальність, йому дають шанс перекласти цей іспит кілька разів. Варто зауважити, що склавши такі випробування, новоспечений спеціаліст згодом і сам працевлаштовується.

Вважаю, такий підхід справедливим, бо він ґрунтується на рівноцінних можливостях для усіх випускників і що найважливіше, нівелює навіть незначні спроби корупційних дій. Знаєте, коли я поставив запитання директорові воєводського департаменту охорони здоров'я, чи має місце у них корупція під час працевлаштування, він спочатку ніяк не міг збагнути його суті, й нарешті, коли збагнув, про що йдеться, дав таку «неоднозначну» відповідь, яка мені дуже сподобалася: «Хто ж кого має корумпувати: лікар директора чи директор лікаря?». Це означає, що найбільш зацікавлена особа в процесі працевлаштування — керівник медзакладу, який потребує фахового спеціаліста, бо лише до висококласного лікаря прийдуть пацієнти, медичні послуги яким оплатить страхова компанія. Ясна річ, аби цей досвід «запрацював» і в нас, потрібно створити певні умови, адже післядипломна освіта перебуває в системі координат охорони здоров'я України. Зараз МОЗ України створює нову концепцію реформування охорони здоров'я, і ми активно співпрацюємо у цьому обширі з радником Міністра Ігорем Найдю, хочу зауважити, що нова концепція окреслює доволі обнадійливі перспективи. Є ще одна приємна новина: вже незабаром буде створена робоча група, у складі спеціалістів ТДМУ та фахівців МОЗ України, яка відвідає Центр медичної післядипломної освіти у місті Лодзь, аби запозичити досвід польських колег. Отож таке ґрунтовне вивчення усіх аспектів організації післядипломної підготовки лікарів у Польщі, вважаю, стане основою для процесу реформування післядипломної медичної освіти в Україні.

Лариса ЛУКАЩУК

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, О. БУСЬКА, П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail: hazeta.univer@gmail.com

Засновники: Тернопільський державний університет ім. І.Я. Горбачевського, головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського
Індекс 23292

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000 видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 2 друк. арк. Наклад — 2000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті ім. І.Я. Горбачевського, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НАВЧАЛИ САМОВРЯДУВАННЮ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

За підтримки МОЗ України 2-5 липня на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» ТДМУ імені І.Горбачевського відбулося засідання ради студентського самоврядування при Міністерстві охорони здоров'я України. Захід складався з тренінгів з розвитку управлінських навичок для представників органів студентського самоврядування ВМ(Ф)НЗ. У ньому взяли участь 11 студентів з усіх медичних університетів України.

ВИХОВАННЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПРАГНУТЬ ЗМІН

«Сьогодні ми завітали до нашого партнера проекту «Сходи в майбутнє», а саме Тернопільського державного медичного університету. Мета нашого перебування тут полягає у сприянні розвитку нового покоління свідомих, патріотично налаштованих людей, які прагнуть змін. Підтримка розвитку студентського самоврядування можлива через розвиток компетенцій молодих людей», — розповів керівник проекту «Сходи в майбутнє» Андрій Мірошніченко. — «Ініціатором проекту виступило братство гармонійного розвитку з однойменною назвою «Сходи в майбутнє». До нього долучилися Асоціація бізнес-тренерів, коучів і консультантів України, фонд громади Приірпіння, Асоціація фондів України, корпорація «Юрія-фарм». Підтримує проєкт Міністерство охорони здоров'я».

Чотири виші також стали партнерами цього проєкту, зокрема, це Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського, Українська медична стоматологічна академія (Полтава), Луганський державний медичний університет та Національний медичний університет імені О.Богомольця (Київ). На базі цих ВНЗ у подальшому відбуватимуться тематичні тренінги.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Ректор ТДМУ імені І.Горбачевського, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Ковальчук завітав на засідання ради студентського самоврядування при МОЗ України та поділився досвідом щодо можливості впровадження європейського досвіду на українських теренах.

— Потрібно зазначити, що додипломна підготовка медичних кадрів в Україні здійснюється на належному рівні. Післядипломна освіта бажає бути кращою. Актуальним є і питання лікарського самоврядування. До речі, у Польщі всі кадрові питання Міністерство охорони здоров'я передало Лікарській палаті (Ізба лікарська).

Ця організація дає право на лікарську практику. Окрім того, займається правовим захистом медиків, — зазначив Леонід Якимович. — На звернення Департаменту роботи з персоналом, освіти і науки МОЗ України щодо необхідності реформування післядипломної медичної освіти ми вивчали європейський досвід. Від нашого університету було спрямовано по два представники до різних європейських країн (Німеччина, Чехія, Австрія, Словаччина, Польща) та Канади. Після обговорення результатів дійшли думки, що найбільше годиться польський досвід. У нас основна проблема виникає у нерівності між студентами бюджетної та контрактної форм навчання. Державники зобов'язані відпрацювати лікарем загальної практики-сімейної медицини. Гадаю, це несправедливо та несправедливо, адже ці студенти вступили на державну форму навчання завдяки кращим показникам у знаннях.

Ректор зауважив, що Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського давно впровадив європейську систему оцінювання знань студентів. Усі іспити складають у центрі незалежного тестування. Завдяки новітнім технологіям мак-

виборі спеціалізації, ґрунтується лише на результатах цього випробування та пошуку місця роботи. Чим вищий бал, тим престижнішу спеціалізацію та місце стажування має право вибрати собі стажист без впливу зовнішніх чинників. Цей іспит можна перекласти кілька разів.

Особливість післядипломної освіти в Польщі полягає у наявності резидентури та волонтаріату. Кількість резидентських місць обмежена та її визначає Міністерство охорони здоров'я, перелік вказаний на офіційному сайті урядової установи. До того ж резидент отримує від Міністерства заробітну платню. До волонтаріату зараховують тих стажистів, які набрали нижчий бал під час кінцевого іспиту, або тих, хто здобуває другу спеціальність. Питання впровадження резидентури в Україні постало надто актуально», — звернув увагу Леонід Якимович.

Не менш цікавим для молоді був і грузинський досвід реформ, який нещодавно мав нагоду вивчати очільник ТДМУ. «У Грузії діє страхова медицина. Держава визначила гарантований мінімум на надання медичної допомоги й страхує

розроблять схему забезпечення кадрового резерву. «Плануємо зробити потужну базу кадрового резерву, аби потрапити до неї, потрібно буде пройти серйозний конкурсний відбір. Необхідні також знання іноземних мов, володіння професією та наявність ділових навичок. Резерв на кожну посаду складатиме по три особи. Третю лінію хочемо сформувати винятково із студентів, адже за молодими фахівцями майбутнє», — підкреслив Леонід Якимович.

ВРАЖЕННЯ УЧАСНИКІВ

Принагідно зазначити, що учасники засідання отримали потрібні навички щодо самоуправління та менеджменту. Скажімо, студентка Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького Ірена Коляда постійно відвідує такі заходи, адже полюбляє вдосконалюватися і отримувати нову інформацію.

«Прагну навчитися працювати в команді, бо, як правило, кожен працює сам за себе й часто не вміє спілкуватися з іншими. В нашій країні люди подекуди не можуть налагодити діалог між собою. Вміння спільно формувати мету й завдання є важливими в роботі та державотворенні», — висловила свою позицію пані Ірена.

Студентка Харківського національного медичного університету Аліна Покришко також потребує здобуття навичок щодо роботи у команді та вірить у світле майбутнє України. Вона щиро розповіла й про ситуацію в її рідному місті. «Щодо настроїв, то більшість харків'ян відстоює єдину Україну. Проте всі ці події змінили Харків, адже всюди на будинках встановлені українські прапори. Місто наповнилося українським духом. Змінилися світогляд і думки людей. Більше спілкуються українською мовою», — зазначила дівчина.

Андрій Ілясов, який навчається в Луцькому базовому медичному коледжі, висловив сподівання, що участь у тренінгу дасть йому можливість у майбутньому втілювати у життя власні проєкти.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

симально усунуто людський чинник впливу на оцінку, тому діти деканів і завідувачів кафедр час від часу не складають випробування за першим разом.

Цікавим для студентів був підхід Республіки Польща щодо працевлаштування. «За умови відсутності скерувань на роботу державний лікарський/стоматологічний кінцевий екзамєн (LEK/LDEK) відіграє в подальшому вирішальну роль у майбутньому

всіх громадян згідно з цим мінімумом. Окрім того, страхова компанія має державну форму власності. Мінімальна страхівка передбачає повне медичне забезпечення лікування всіх гострих станів: апендицит, інфаркт міокарда, стенокардія та інші. Якщо людина потрапляє в лікарню в такому стані, то вона забезпечена всім необхідним. А ось планові обстеження та лікування потребують додаткового страхування. Завдяки цьому в Грузії працював ринковий механізм у медичній галузі й конструктивна конкуренція між медиками», — розповів професор Леонід Ковальчук.

Ректор ТДМУ поділився і своїми планами на майбутнє. Він зацентрував увагу на тому, що найближчим часом в університеті

Очільник нашого університету запросив учасників засідання взяти участь в євроінтеграційній конференції «Післядипломна освіта та лікарське самоврядування за європейськими стандартами», яка відбудеться 11-12 вересня. Крім того, Леонід Якимович запропонував молодим людям долучитися до науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченій питанням лікування психологічних травм і реабілітації потерпілих, яка відбудеться на базі ТДМУ цьогож року жовтня.

Додамо, що під час офіційного перебування в Грузії Леоніда Ковальчука обрали почесним професором Тбіліського державного медичного університету.

БАЧЕННЯ МОЛОДІ У ПРОЦЕСАХ ЗМІН

Планами щодо розвитку ради студентського самоврядування при МОЗ України поділився її голова Дмитро Каплун (Українська медична стоматологічна академія, м.Полтава).

— Наш загальноукраїнський орган студентського самоврядування майбутніх медиків має п'ять напрямків роботи. Перший, «Medex», полягає у проведенні соціологічного заміру, визначенні

ЄВРОСОЮЗ ПІДТРИМУЄ ТАЛАНОВИТУ МОЛОДЬ ТДМУ

Erasmus Mundus – це міжнародна програма співпраці та мобільності у галузі вищої освіти, яку ініціювала та фінансує Єврокомісія. Метою діяльності Erasmus Mundus є підвищення якості європейської вищої освіти та сприяння міжкультурному розумінню через співпрацю з країнами, які не входять до Європейського простору.

Проект спрямований на забезпечення плідної співпраці ВНЗ, поліпшення педагогічного та методологічного потенціалу співробітників університетів.

Участь співробітників, науковців, студентів у проєкті MEDEA посилює й зміцнює науковий та адміністративний потенціал університетів-учасників, забезпечує реальну академічну міждержавну мобільність у навчанні та науці.

У січні 2013 року Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського подав заявку на участь у міжнародному проєкті Erasmus Mundus MEDEA – Альянс медичних університетів, яку успішно прийняв основний координатор проєкту – університет Поля Сабатьє (м.Тулуза, Франція).

Проект MEDEA здійснюють у рамках Erasmus Mundus та фінансує Євросоюз (ЕАСЕА) у

період з липня 2013 року до липня 2017 року. До його складу увійшли 10 європейських університетів та 10 університетів-партнерів з п'яти країн східного партнерства, як-от Україна, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Молдова, Білорусь.

Згодом упродовж 2013-2017 рр. проєкт фінансуватиме певні програми мобільності на різних рівнях (для студентів, магістрантів, докторантів, пост-докторські програми тощо), а також програми для академічного та адміністративного персоналу медичних і навчальних закладів. Проєкт MEDEA покриває транспортні витрати, візову підтримку, щомісячні витрати на проживання, житло та медичне стра-

хування заявника. Загальна вартість преку на три роки складає з 246 825 євро.

З 28 листопада до 28 грудня тривав перший етап реєстрації наживо студентів та викладачів університетів з країн-учасниць проєкту.

Перший етап завершився. Результати відбору представлені на веб-сайті MEDEA <http://www.ema2-medea.com/>.

З України в програмах обміну за результатами відбору візьмуть участь 10 науковців і студентів, з них сім – представники Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Так:

– кандидат фармацевтичних наук Соломія Козачок працюватиме за post-PhD програмою в *Universit  Paul Sabatier* (Франція) впродовж 10 місяців.

– кандидат медичних наук Тетяна Ковальчук стажуватиметься в *Universidad de Santiago de Compostela* (Іспанія) один місяць.

– студенти ТДМУ Тарас Бідованець, Оксана Боб, Марія Бобик, Вікторія Сисюк братимуть участь в академічному семестровому обміні (півроку) з університетами Європи: *Universita degli Studi di Perugia* (Італія), *Aristotle University of Thessaloniki* (Греція), *Vilnius University* (Литва).

Одна особа братиме участь у магістерській програмі (10 місяців) у *Universidad de Santiago de Compostela* (Іспанія).

Загальна вартість грантової підтримки від Євросоюзу (ЕАСЕА), яку отримають представники ТДМУ для здійснення запланованих програм, складає понад 1 млн. 500 тис. грн.

Щиро вітаємо наших колег і студентів – переможців 1 відбіркового туру програми Erasmus Mundus MEDEA.

**Наталія ЛІСНИЧУК,
Олександра ОЛЕЩУК,
співкоординатори програми
Erasmus Mundus MEDEA**

ЗАКІНЧИЛИ НАВЧАННЯ

У ДОБРУ ПУТЬ, ВИПУСКНИКИ

(Закінчення. Поч. на стор. 1)
Урочисту церемонію відкрив ректор, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Якимович Ковальчук. Він виступив з вітальним словом перед випускниками.

Вітання випускникам від міністра охорони здоров'я України О. Мусія зачитав т.в.о. проректора з науково-педагогічної роботи проф. А.Г. Шульгай

Накази про присвоєння звання лікаря, лікаря-стоматолога, провізора та медичної сестри оголосили заступник декана факультету іноземних студентів доцент Фурдела Михайло Ярославович, заступник декана стоматологічного факультету доцент Пацкань Людмила Олександрівна, заступник декана фармацевтичного факультету доцент Логойда

Лілія Святославівна, заступник директора навчально-наукового інституту медсестринства доцент Мазур Людмила Петрівна

Ректор Л. Я. Ковальчук вручив дипломи з відзнакою випускникам медичного факультету та ННІ медсестринства.

Т.в.о. проректора з науково-педагогічної роботи професор Шульгай Аркадій Гаврилович та декан по роботі з іноземними

студентами професор Корда Михайло Михайлович вручили дипломи випускникам медичного факультету

В.о. декана фармацевтичного факультету доцент Коробко Дмитро Борисович та декан по роботі з іноземними студента-

ми доктор медичних наук, професор Корда Михайло Михайлович вручили дипломи випускникам фармацевтичного факультету.

Після цього студенти прийняли клятву лікаря.

Випускників вітали т.в.о. проректора з науково-педагогічної роботи проф. А.Г. Шульгай, голова державної екзаменаційної комісії медичного факультету проф. І.М. Дейкало, в.о. декана фармацевтичного факультету доц. Д.Б. Коробко, декан стоматологічного факультету проф. Я.П. Нагірний, голова державної екзаменаційної комісії ННІ медсестринства проф. Л.М. Маланчук, директор ННІ медсестринства доц. С.О. Ястремська

Випускники поклялися служити медицині та фармації й подякували рідному університетові за щасливі роки, проведені у його стінах.

Гімн медичного університету виконала Наталя Волотовська.

Прес-служба ТДМУ

ОГОЛОШЕННЯ

МІЖНАРОДНІ ПОЇЗДКИ

**НАЧАЛЬНИКАМ
ДЕПАРТАМЕНТІВ,
УПРАВЛІНЬ (ГОЛОВНИХ
УПРАВЛІНЬ) ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я ОБЛАСНИХ,
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ,
РЕКТОРАМ
ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ**

Міністерство охорони здоров'я України інформує, що з метою розвитку медичного волонтерського руху, відвідування медичних закладів, обговорення

перспективи реалізації спільних міжнародних медичних проєктів, а також ознайомлення з культурною спадщиною європейських країн з **10 до 17 серпня 2014 року** планується міжнародна поїздка до Словаччини, Австрії, Чехії, Польщі. Організаторами поїздки є Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Серце до серця», Старолюбовнянська мерія Словацької Республіки за підтримки Посольства Словацької Республіки в Україні.

Взяти участь у зазначеній поїздки запрошуються представники районних, міських, обласних державних адміністрацій, співробітники, студенти вищих медичних навчальних закладів,

лікарі, лідери громадських організацій медичного напрямку.

Витрати на проживання, харчування та проїзд передбачаються за рахунок учасників поїздки або відряджуючої сторони.

Просимо поінформувати керівників органів управління охороною здоров'я, медичних закладів про організацію зазначеної вище поїздки.

Документи (перелік додається), необхідні для оформлення шенгенських віз надсилаються до **25 липня 2014 року** за адресою: 04086, м.Київ, вул. Бакинська, 37г-306 після попередньої реєстрації за телефонами: 097-744-57-58, 063-539-71-20, 067-407-77-98, 050-330-40-92, 067-449-13-41.

Перелік документів, необхідних для оформлення Шенгенської візи:

1) Оригінал закордонного паспорта громадянина України (термін дії паспорту щонайменше ще 3 місяці).

2) 2 кольорові фотокартки розміром **3,5x4,5 см на білому фоні**, зроблені в анфас, з виразним поглядом та так, що б площа обличчя займала **70-80% фотокартки**, без головного убору та закритими вустами, зроблені не пізніше 6 місяців тому.

3) Ксерокопія першої сторінки (титулки) закордонного паспорта.

4) Ксерокопія усіх заповнених (з відмітками) сторінок внутрішнього паспорта громадянина України.

5) Довідка з місця роботи про посаду та розмір заробітної плати за останні шість місяців на

фірмовому бланку організації, завірена печаткою.

б) Для студентів необхідна довідка з деканату, ксерокопія студентського квитка, завірена печаткою деканату та додатково – довідка з місця роботи одного з батьків про посаду та розмір заробітної плати за останні шість місяців на фірмовому бланку організації, завірена печаткою.

Увага! Документи для оформлення візи надсилають кур'єрською службою або поштою до **25 липня 2014 року (найостаннійший день надання)** за адресою: 04086, м. Київ, вул. Бакинська, 37г-306 після попередньої реєстрації за телефонами: 097-744-57-58, 063-539-71-20, 067-407-77-98, 050-330-40-92, 067-449-13-41.

**Заступник міністра
Наталія ЛІСНЕВСЬКА**

ЗВІТ

СТАЖУВАЛИСЯ, ЗАПОЗИЧУВАЛИ ДОСВІД

З 16 до 20 червня старший викладач кафедри медичної біохімії, кандидат біологічних наук О.З. Яремчук, провідний спеціаліст міжкафедральної науково-клінічної лабораторії О.М. Марчук, старший лаборант кафедри фармакології з клінічною фармакологією Н.Б. Зозуляк проходили стажування на базі лабораторії молекулярно-генетичної діагностики Національного інституту раку МОЗ України. Йшлося про освоєння сучасних методів

— визначення поліморфізму CYP2P19 для встановлення чутливості до барбітуратів, транквілізаторів, з наступною ампліфікацією та детекцією за допомогою електрофорезу;

— визначення експресії транскриптів химерних генів PAX3-FKHR, PAX7-FKHR, визначення наявності точкових мутацій у гені KRAS, а також експресії гену тирозингідрооксилази у біопсійному матеріалі (пухлинна тканина) з детекцією результатів в режимі реального часу;

— флуоресцентна in situ гібридизація (FISH) — використовують для визначення % клітин, в яких є ампліфікації генів.

Під час стажування також мали змогу ознайомитися з роботою біохімічної лабораторії, лабораторії онкоімунології, відділення патологічної анатомії та гістології Національного інституту раку МОЗ України.

Отримана під час стажування інформація буде використана:

— під час проектування, планування та роботи в лабораторії молекулярно-генетичних досліджень, для підбору необхідних приладів та реагентів;

— для планування наукових досліджень щодо вивчення генетично-молекулярних механізмів розвитку мультифакторіальних, хромосомних і генних захворювань та фармакотерапії спадково-зумовленої патології.

Висловлюємо щиро вдячність за сприяння ректорові ТДМУ, члену-кореспонденту НАМН України, професору Леонідові Якимовичу Ковальчуку, за ініціативи якого

Ст. викладач О.З. ЯРЕМЧУК, ст. лаборант Н.Б. ЗОЗУЛЯК освоюють методи PCR

молекулярно-генетичних досліджень. Стажування науковців у провідному медичному науково-дослідному центрі України тривало в рамках реалізації перспективного напрямку наукових досліджень нашого університету «Генетично-молекулярні механізми розвитку мультифакторіальних, хромосомних та генних захворювань та фармакотерапії спадково-зумовленої патології».

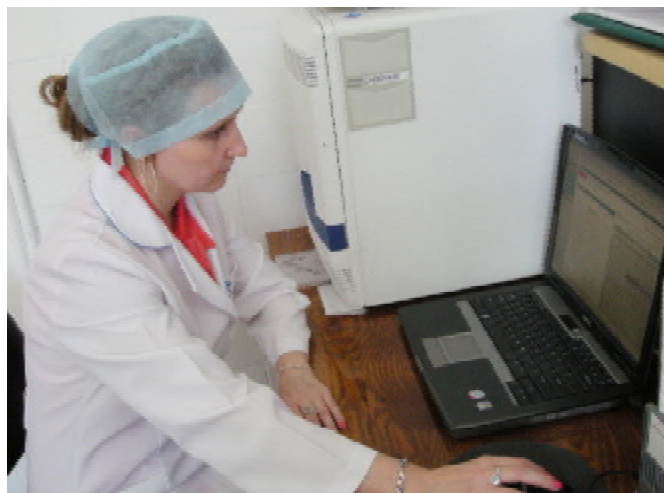
У лабораторії молекулярно-генетичної діагностики та експериментальної онкології і променевої патології Національного інституту раку МОЗ України використовують новітні молекулярно-генетичні та імунологічні методи, моделі експериментальної онкології, методи біотехнології, що дозволяють удосконалити діагностику та прогнозування перебігу, профілактику та лікування злоякісних новоутворень.

Досвідчені фахівці, наукові співробітники на високому науково-методичному рівні демонстрували техніку виконання досліджень на основі полімеразно-ланцюгової реакції (PCR) та методи PCR

методи діагностики на основі флуоресцентної in situ гібридизації (FISH). Науковці лабораторії поділилися з нами досвідом планування та проведення молекулярно-генетичних досліджень, ознайомили з основними розробками лабораторії (методичні рекомендації, патенти, інформаційні листи).

відбулося це стажування. Подяка також віддачу лабораторії молекулярно-генетичної діагностики Національного інституту раку МОЗ України, кандидату біологічних наук Наталії Миколаївні Храновській та всім науковим співробітникам лабораторії, які щиро ділилися з нами своїм досвідом.

**Ольга ЯРЕМЧУК,
Ольга МАРЧУК,
Неля ЗОЗУЛЯК**

Провідний спеціаліст МНКЛ О.М. МАРЧУК освоює методи PCR

9 липня відзначила ювілейний день народження професор кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами ТДМУ Світлана Олександрівна ГАЛНИКІНА.

Вельмишановна Світлано Олександрівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Тюменського медінституту, клінічної ординатури з профілю шкірно-венеричних хвороб, двох років практичної лікарської роботи в стінах Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли понад 22-річний трудовий шлях: спочатку старшого лаборанта кафедри факультетської терапії, через два роки — асистента, доцента, а останні 9 років — професора кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами.

Колектив університету глибоко поважає й

щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-дерматовенеролога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші цілеспрямованість і наполегливість у досягненні мети заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Світлано Олександрівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

10 липня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ Людмила Михайлівна ЛУЦЬКА.

Вельмишановна Людмילו Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли майже 40-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта кафедри патологічної фізіології, лаборанта кафедри неорганічної хімії, а останні понад 30 років — старшого лаборанта кафедри неорганічної хімії і кафедри медичної біохімії, виконували одну з найважливіших ділянок роботи — організаційного забезпечення навчального процесу, проведення висококваліфікованих наукових досліджень.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

вих і громадських обов'язків.

Ваша трудова і громадська діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці» і подяками та грамотами адміністрації університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Людмילו Михайлівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

10 липня виповнилося 75 років професору кафедри акушерства та гінекології № 1 ТДМУ Миколі Івановичу ЖИЛЯВУ.

Вельмишановний Миколо Івановичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

Після закінчення Станіславського медінституту, трьох років практичної лікарської роботи, 10 років роботи молодшим і старшим науковим співробітником Мукачівського філіалу Львівського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства та гінекології у стінах Тернопільського медуніверситету Ви успішно пройшли майже 39-літній трудовий шлях: спочатку асистента, а згодом професора кафедри акушерства та гінекології. Упродовж 10 років Ви очолювали кафедру акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти. Вагомий Ваш внесок у становлення і зміцнення факультету, вдосконалення його методичної бази та організації навчального процесу.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас як відомого в Україні вченого, висококваліфікованого клініциста-аку-

шера-гінеколога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді, за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша трудова і громадська діяльність відзначена медаллю «Ветеран праці» і знаком «Відмінник охорони здоров'я», подяками та грамотами адміністрації університету.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Миколо Івановичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

І ЗНОВУ ПРО ПРОТИДІЮ КОРУПЦІЇ

(Закінчення. Поч. у № 12)

У цьому випадку санкція статті передбачає поряд з основним покаранням (штрафом, або арештом, або обмеженням волі) додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю із застосуванням спеціальної конфіскації.

За зловживання своїми повноваженнями особами, які надають публічні послуги (аудитором, нотаріусом, оцінювачем, іншою особою, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), з метою отримання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваному законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб, карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі спеціальною конфіскацією; якщо таке діяння вчинене стосовно неповнолітньої чи недерждатної особи, особи похилого віку або повторно, карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі спеціальною конфіскацією, а якщо вони спричинили тяжкі наслідки, карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна або без такої та зі спеціальною конфіскацією.

Істотною шкодою у викладених вище складах злочинів вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, **тяжкими наслідками** є наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Необхідно зазначити, що **неправомірною вигодою** — це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

Крім того, Закон встановив нові складі злочинів.

Так, **кримінально каримим є пропозиція чи обіцянка працівникові підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особи, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи, а також прийняття пропозиції, обіцянки або отримання працівником підприємства, установи чи організації, який не**

є службовою особою, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення будь-яких дій з використанням становища, яке займає працівник на підприємстві, в установі чи організації, або у зв'язку з діяльністю особи на користь підприємства, установи чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи.

Необхідно вказати, що особа, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо стосовно неї були вчинені дії щодо вимагання неправомірної вигоди і після пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно заявила про те, що сталося, органу, службової особі якого згідно із Законом наділено правом повідомляти про підозру.

Під особою, яка працює на користь підприємства, установи, організації, необхідно розуміти особу, яка виконує роботу та перебуває з таким підприємством, установою, організацією у трудових відносинах.

Для цього складу злочину під неправомірною вигодою необхідно розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, що перевищують **1,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян**, або нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають чи одержують без законних на те підстав.

Кримінальний закон переслідує прийняття пропозиції, обіцянки або отримання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища.

Пропозиція чи обіцянка службовій особі юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення зазначеною службовою особою дій чи її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи, а також прийняття пропозиції, обіцянки або отримання службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення дій або бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи є злочинами, за вчинення яких настає кримінальна відповідальність.

Для цього складу злочину під неправомірною вигодою також необхідно розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, що перевищують **1,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян**,

або нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають чи одержують без законних на те підстав.

Кримінальна відповідальність за такі ж злочини встановлена й особам, які надають публічні послуги.

Необхідно зазначити, що вищевказані злочини є вчиненими з моменту надання пропозиції або обіцянки неправомірної винагороди, а також прийняття такої пропозиції або обіцянки. Також хочемо звернути увагу читача, що під неправомірною винагородою слід розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, що перевищують 1,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, або нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають чи отримують без законних на те підстав.

Як бачимо, що кримінальну відповідальність за вказані дії несуть не лише службові особи.

Також внесено зміни до Кримінального кодексу України на виконання рекомендації європейських експертів щодо забезпечення спеціальної конфіскації по предикатних злочинах.

Спеціальна конфіскація є одним із заходів кримінально-правового характеру та полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, визначених Кримінальним кодексом України, за умови вчинення злочину, передбаченого статтею 354 (Підкуп працівника підприємства, установи чи організації) та статтями 364 (Зловживання владою або службовим становищем), 364-1 (Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), 365-2 (Зловживання повноваженнями особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), 368-3 (Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми), 368-4 (Підкуп особи, яка надає публічні послуги), 369 (Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі), 369-2 (Зловживання впливом).

Зазначимо, що спеціальну конфіскацію застосовують також у разі, коли особа не підлягає кримінальній відповідальності у зв'язку з недосягненням віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, або неосудністю, або звільняється від кримінальної відповідальності чи покарання з підстав, передбачених Кримінальним кодексом України, крім звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Гроші, цінності та інше майно, передані особою, яка вчинила злочин або суспільно небезпечне діяння, що містить ознаки злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України, іншій фізичній або юридичній особі, підлягають спеціальній конфіскації, якщо особа, яка прийняла майно, знала або повинна була знати, що таке майно отримано внаслідок вчинення вказаних вище злочинів.

Спеціальну конфіскацію не застосовують до грошей, цінностей та іншого майна, які згідно із Законом підлягають поверненню власнику (законному володільцю) або призначені для відшкодування шкоди, завданої злочинцем.

Новим є положення про відповідальність юридичної особи.

Підставами для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру є:

1) вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 (Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом) і 306 (Використання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів), частинах першій і другій статті 368-3 (Пропозиція чи обіцянка службовій особі юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення зазначеною службовою особою дій чи її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи, а також ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою), частинах першій і другій статті 368-4 (Пропозиція чи обіцянка аудитором, нотаріусом, оцінювачем, іншій особі, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але провадить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), надати йому/їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення особою, яка надає публічні послуги, дій або її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи, а також ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою), статтях 369 (Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі) і 369-2 (Зловживання впливом) Кримінального кодексу України;

2) незабезпечення виконання покладених на її уповноважену особу законом або установчими документами юридичної особи обов'язків щодо вжиття заходів із запобігання корупції, що призвело до вчинення будь-якого з вищевказаних злочинів;

3) вчинення її уповноваженою особою від імені юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених

у статтях 258 (Терористичний акт), 258-1 (Втягнення у вчинення терористичного акту), 258-2 (Публічні заклики до вчинення терористичного акту), 258-3 (Створення терористичної групи чи терористичної організації), 258-4 (Сприяння вчиненню терористичного акту), 258-5 (Фінансування тероризму) Кримінального кодексу України;

4) вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 109 (Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади), 110 (Посагання на територіальну цілісність і недоторканність України), 113 (Диверсія), 146 (Незаконне позбавлення волі або викрадення людини), 147 (Захоплення заручників), 160 (Порушення законодавства про референдум), 260 (Створення не передбачених законом воєнзованих або збройних формувань), 262 (Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем), 436 (Пропаганда війни), 437 (Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни), 438 (Порушення законів та звичаїв війни), 442 (Геноцид), 444 (Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист), 447 (Найманство) Кримінального кодексу України.

Необхідно вказати, що під уповноваженими особами юридичної особи є службові особи юридичної особи, а також інші особи, які відповідно до Закону, установчих документів юридичної особи чи договору мають право діяти від імені юридичної особи.

Лише за вказані злочини до юридичної особи можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру.

Одним з різновидів заходів кримінально-правового характеру, які можуть бути застосовані до юридичної особи судом є штраф.

Штрафом є грошова сума, яку сплачує юридична особа на підставі судового рішення.

Суд застосовує штраф, виходячи з двократного розміру незаконно отриманої неправомірної вигоди. У разі коли неправомірну вигоду не було одержано, або її розмір неможливо обчислити, суд, залежно від ступеня тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, застосовує штраф у таких розмірах:

за злочин невеликої тяжкості — від п'яти до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за злочин середньої тяжкості — від десяти до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за тяжкий злочин — від двадцяти до п'ятдесяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за особливо тяжкий злочин — від п'ятдесяти до сімдесяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Маємо всі безумовно забезпечувати виконання вимог Закону. Адже так чи інакше, але настане хвилина, коли закінчиться відчуття безкарності, систематичне незаконне збагачення за рахунок інших осіб, які інколи, перебуваючи у безвихідному становищі, змушені надавати незаконні пропозиції, обіцянки, для вчинення на їх користь певних дій чи послуг. Тож з корупцією в усіх царинах нашого життя повинен боротися кожен свідомий громадянин.

Підготував юридичний відділ ТДМУ

ВИДАННЯ ПРО ЧОРНУ СТОРІНКУ НАШОЇ ІСТОРІЇ – БЕРЕЗУ-КАРТУЗЬКУ

17 червня минуло 80 років з часу відкриття концентраційного табору у Березі-Картузькій. На цю дату в нас не звернули увагу. Це й зрозуміло. Про цю чорну сторінку в нашій історії намагаються не говорити. Зрештою, що таке Береза-Картузька, пересічний українець, по суті, не знає. Та й навіть для професійних істориків це словосполучення не надто відоме. Дехто, можливо, згадує, що є таке містечко, власне, районний центр на території сучасної Брестської області Білорусі. А найбільш свідомі можуть пригадати, що в Березі-Картузькій у 30-х рр. ХХ ст., за часів II Речі Посполитої Польської, був концентраційний табір.

Саме так – концентраційний табір. Для більшості українців, вихованих на стереотипах радянської «історіографічної» пропаганди, поняття «концентраційний табір» асоціюється з німецькими гітлерівськими таборами, які почали з'являтися в другій половині 1930-х рр. Молодше покоління українців мало б знати, що тоді активним «табірним будівництвом» займався й «батько» Сталін, якого, до речі, останнім часом дедалі більше люблять у Росії. І хоч сталінське табірне будівництво здійснювалося переважно на неозорих сибірських землях, дуже й дуже вагомий відсоток тамтешніх в'язнів становили українці. Зрештою, під час Другої світової війни чимало наших земляків опинилося в німецьких концтаборах. Загалом українців чомусь «дуже любили» тоталітарні чи авторитарні режими ХХ століття.

У табірній епопеї українства Береза-Картузька займає особливе місце. Хоча б через те, що цей концтабір призначався переважно для свідомих українців. По-друге ж, він існував в умовах держави, яку аж ніяк тоталітарною не назвеш. II Річ Посполита була помірно демократичною країною. Тут існували відносно вільні вибори (на відміну від СРСР чи фашистської Німеччини), за владу змагалися різні політичні партії, функціонували громадські організації, була преса – хай навіть цензурована. Можна говорити про те, що українці в умовах цієї держави мали певні (щоправда, досить обмежені) національно-культурні й політичні права. Однак за своєю суттю Береза-Картузька не дуже різнилася від радянських і фашистських концтаборів. Тут тримали людей, «політично незручних» для держави. До того ж їх там утримували без судового рішення.

Підозрюваних в «антидержавних діях» посилали в Березу-Картузьку, як правило, на три місяці заслання – хоча могли бути і менші, і більші строки. По периметру табору було протягнуто п'ять рядів колючого дроту, за ними – широкий рів з водою, далі йшла дротяна огорожа з високою напругою. На кутах внутрішнього

двору стояли семиметрові дерев'яні вежі з кулеметними гніздами. Табір, де утримували 250-300 в'язнів, стерегли майже двісті поліцаїв з вівчарками. Так що втекти звідти було проблематично.

Умови життя в таборі були на правду жахливі. Все робилося для того, щоб в'язні довго не могли витримати. Вони носили полотняну одягу з круглою полотняною шапкою. На ногах – дерев'яні чевреки. На спині – номер розміром 20 на 20 см. Менший нашивали спереду на лівому рукаві. Ув'язнені на виклик замість прізвища називали лише свій номер, а отже, ніби не існувала особистість: ти ніхто, ти лише порядковий номер. Камери з цементною підлогою постійно поливали водою, щоб в'язні не могли сидіти. Їх же спеціально «набивали» у невеликі приміщення: в одній камері могло бути до сорока ув'язнених.

Харчування було таке, аби не вмерти з голоду. На добу давали 400 грамів тухлого липкого хліба, на сніданок – півлітра рідкої кави, а на обід та на вечерю – по три чверті літра рідкого супу.

До цього всього додавалися постійні знущання поліції над беззахисними людьми, їхне побиття, кидання в карцери.

На дверях кожної камери висів надрукований «Регулямін», тобто порядок перебування у Березі. Зокрема, в ньому зазначалося: «Заарештований є позбавлений своєї волі. Він нічого не може робити без дозволу. У ставленні до таборової служби він мусить бути чемний та безоглядно слухняний. Кожний найменший спротив буде караний. У випадку такого спротиву чи то активного, чи пасивного, таборова служба має право застосовувати фізичну силу».

Коли закінчувався тримісячний термін адміністративного заслання в Березі-Картузькій, в'язню пропонували написати «покаянну» розписку. Якщо він це робив, його відпускали на волю, але під нагляд поліції. Якщо ж він відмовлявся, то отримував чергові три місяці табору. І так могло тривати невизначений час.

Довідатися про концтабір у Березі-Картузькій, цю поки що, на жаль, маловідому сторінку нашої трагічної історії, можемо з книги під назвою «За тебе, Україно... / Українські патріоти в Березо-Картузькому концтаборі (1934-1936) у документах Державного архіву Брестської області». Перше видання цієї книги вийшло чотири роки тому. Зараз у Тернополі побачило світ друге видання цієї книги, яке є доповненим і переробленим. Ця книга, яка містить переважно документальні матеріали (справи ув'язнених, їхнє листування, деякі їхні твори тощо), з'явилася завдяки праці чотирьох ентузіастів – Олександра Ільїна, який відшукав ці матеріали, Петра Мазура, кандидата медичних наук, директора Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського, який переклав матеріали ук-

раїнською мовою та підготував до друку, Сергія Шандрука, кандидата психологічних наук, і нині покійного Арсена Гудими, кандидата філософських наук. Варто звернути увагу, що жоден з цих дослідників не є професійним істориком і не «заробляє історією» собі на хліб.

У книзі знаходимо документи, які стосувалися видатних діячів українського руху того періоду, зокрема, Тараса Боровця, Арсена Річинського та Романа Шухевича. Перший згодом, під час Другої

світової війни, зорганізував на півночі Рівненської області загони української самооборони, які отримали назву Української повстанської армії. При цьому Т. Боровець, який узяв собі псевдонім гоголівського героя Бульби, діяв самостійно від бандерівців.

У Березу-Картузьку Т. Боровця доправили 11 липня 1934 р. Його звинувачення не мало чіткої конкретики та виглядало таким чином: «Діяч ОУН з пропозиції Крайової ексекютиви з 1933 р. намагається створити у Рівному українське й православне видавництво і проводить на території повіту організаційну роботу. Заснував чимало нових осередків ОУН, організатор антишкільних акцій та саботажу, які завдяки його діяльності набрали сили». Подання на відправлення Т. Боровця до концентраційного табору підписав волинський воєвода Генріх Юзефський. Останній, до речі, творив собі імідж «українофіла», людини, яка виступала за співпрацю поляків та українців. Однак цей документ демонструє «українофільство» цього чиновника. Він ладний кинути до концтабору людину, яка хотіла зорганізувати українське видавництво та виступала проти колонізації шкільництва на українських землях.

Т. Боровець у Березі-Картузькій відзначався норовом. У нього були конфлікти з наглядачами. Його кинули в карцер і позбавили права листування.

Ще одним неблагонядійним громадським діячем, який спізнав припад Берези-Картузької, був А. Річинський. Він мав приватну лікарську практику у Володимирі-Волинському. Але велику увагу приділяв громадській роботі. Став

одним з лідерів українізації православної церкви на Волині, створював різноманітні українські культурно-освітні організації. Це не подобалося польській владі. І 11 травня 1935 р. його відправили в Березу-Картузьку. При цьому ніяких конкретних злочинів влада А. Річинському не інкримінувала. Ось основні моменти його звинувачення: «Підозрюється в належності до ОУН... Річинський... вкрай вороже налаштований до Польської держави і до всього польського. Річинський є моральним авторитетом для всіх національно свідомих українців».

Щоб виховувати молодь в українському націоналістичному дусі, Річинський спочатку на терені Володимирського повіту організував «Пласт»...

Після заборони 1929 року володимирською адміністрацією «Пласту» він разом із Степаном Чернишем, Іваном Коханським, Володимиром Процюком і Юхимом Бундою намагалися заснувати у Володимирі «Райфайзенку» (касу дрібних заощаджень української молоді), щоб цим об'єднати українську молодь. Проводив культурно-освітню роботу в націоналістичному дусі, щоб вирвати українську молодь з-під впливів дорослих, які займали угодовську позицію щодо ідеології пана маршала Пілсудського. «Райфайзенка» не була створена, бо окружний суд не затвердив її статут. 1929 року з його ініціативи дружина Ніна Річинська заснувала у Володимирі філію «Союзу українок». Він є організатором і керівником українського хору при «Союзі українок», організатором всіх заходів «Союзу українок»...

Як бачимо, А. Річинського кинули в концтабір за цілком легальну культурно-освітню діяльність. Взагалі постать цього діяча є надзвичайно цікавою. Він був не лише чудовим лікарем, про якого довго пам'ятали у Володимирі-Волинському, а й видавцем, публіцистом, цікавим автором творів філософського характеру, фольклористом, музикантом, мистецтвознавцем. Виступав з різноманітними ініціативами, створював громадські організації. Цю людину можна вважати зразком українського інтелігента.

Побував у Березі-Картузькій також Роман Шухевич, відомий у майбутньому керівник Української повстанської армії. У звинуваченні він характеризується, як «активний член ОУН». Однак тут же й зазначається: «...через відсутність доказів до суду не притягнутий». Виділив лише трьох осіб серед ув'язнів Берези-Картузької. Таких же були сотні. Це, звісно, не порівнюється з радянськими чи фашистськими концтаборами. Та все ж...

Переважно українськими в'язнями табору в Березі-Картузькій були вихідці з Галичини. Однак чимало бачимо й волинян. І навіть траплялися українці з Берестейщини. Усе це свідчило, що ці регіони були охоплені українським національним рухом.

Ганебною сторінкою Березо-Картузького концтабору стало ув'язнення членів «Карпатської Січі».

14 березня 1939 р. у Хусті була проголошена незалежна держава Карпатська Україна, яка до того становила автономну частину Чехо-Словацької Республіки. Такий акт викликав невдоволення не лише Угорщини, яка претендувала на українське Закарпаття, а й Польщі і навіть Радянського Союзу. Вони побоювалися, що Закарпаття стане таким собі П'ємонтом, з якого почнеться визволення українських земель. До речі, на це розраховували й українські націоналісти, які намагалися підтримувати закарпатців на їхньому шляху до незалежності. Чимало свідомих українців прибуло на Закарпаття, де вони влилися в «Карпатську Січ». Остання стала своєрідними збройними силами Карпатської України.

15 березня 1939 р. угорські війська почали окупацію Карпатської України, безжалісно чинячи розправу з членами «Карпатської Січі». Багато з них загинули. У справі окупації Закарпаття угорцям допомагали польські військові. Відповідно, частина членів «Карпатської Січі» опинилася в руках польської влади. Сорок осіб з них відправили до Берези-Картузької. Міністерство внутрішніх справ Польщі так обгрунтовувало їхнє ув'язнення: «Під час свого перебування в Польщі всі вищеназвані (поданий відповідний список. — П.К.), будучи прихильниками ідеології ОУН, проявляли антидержавну діяльність. Робили це таким чином, що не вдалося зібрати проти них достатньо доказів і розпочати судові процеси. У період посиленої пропаганди ОУН на користь Підкарпатської Русі вступили в шеренги тамтешньої організації національної оборони «Карпатська Січ». Причому коли перебували на Русі, демонстрували вороже ставлення до Польщі. Коли Карпатська Русь увійшла до складу Угорщини, вищеназваних осіб передали польській владі, бо вони були громадянами Польщі. З огляду на попередню діяльність, а особливо можливість чинних антидержавних виступів, перебування вищеназваних на волі загрожувало безпеці, спокою та публічному порядку».

Чи гадали представники польської влади, що, чинячи репресії проти захисників Карпатської України, вони готують для себе подібне майбуття? Не мине й півроку, як фашистська Німеччина та Радянський Союз нападуть на Польщу і поділять цю державу. Її ж захисників, серед яких, до речі, буде й чимало етнічних українців, відправлять у німецькі та радянські концтабори, де більша частина з них загине. Одна трагедія Катині чого вартує! Щоправда, не треба забувати, що перед Катинню була Береза-Картузька. Хай навіть без жаху безглузких розстрілів.

Словом, книга «За тебе, Україно...», незважаючи на те, що в ній представлений, здавалося б, сухий документальний матеріал, змушує багато над чим замислитися. Хотілося б, аби це замислення стало корисним для нас. І щоб ми зробили з нього належні висновки.

**Петро КРАЛЮК,
доктор філософських наук**

Від редакції: У наступних номерах «Медичної академії» запропонуємо Вам деякі матеріали з книги «За тебе, Україно...»

ДОЦЕНТ ОРЕСТ БЕРЕЗОВСЬКИЙ ПОПОВНИВ ЛАВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ

«Якщо людина талановита, вона талановита у всьому», – ця фраза, що стала вже крилатою, могла б послужити вдалим епіграфом до цього газетного матеріалу. Адже йдеться про знаного лікаря-травматолога, доцента ТДМУ і прекрасного письменника, автора дев'яти вартісних книг Ореста Березовського. Не так давно Оrest Іванович став членом Національної спілки письменників України, з чим його щиро вітаємо.

Його перший роман «Інтернаймичка» побачив світ 2004 року й нині автор готує п'яте перевидання цієї книги. Полюбилися читачам і інші його твори: «Європа-центр», «Рожевий дурман», «Заплутані крила», «Кожному своє», «Страх як норма», «Фальшиві зорі». Щаслива доля, віриться, судилася також новій автобіографічній книзі Ореста Березовського «У лабіринтах медицини або 50 років лікарської практики», яка вийшла друком торік у Тернопільському видавництві «Підручники і посібники». Це цікаві й щирі спогади про пережите, про людей, яких зустрів на своєму життєвому шляху. А ще

автор описав понад 200 гостросюжетних епізодів з власної лікарської та наукової практики. І описав блискуче. З першої до останньої сторінки книги читаєш з неослабним інтересом.

— Своїм хрещеним батьком у літературі вважаю відомого поета й публіциста, одного із засновників та багатолітнього очільника обласної організації Національної спілки письменників України, нині, на жаль, вже покійного Георгія Петрука-Попика, – розповідає Оrest Іванович. – Він першим прочитав мою книжку-первістку «Інтернаймичку» і дав чимало корисних порад. Приміром, зробити підзаголовки, від чого книга лише виграла.

А ось що написав в рекомендації Орестові Березовському для вступу до НСПУ поет, лауреат Шевченківської премії 2003 року Василь Герасим'юк: «Оrest Березовський як психіатр досліджує травму української душі, і це в непрофесійного письменника вийшло художньо переконаливо. Я так вважаю. Вже хоч би тому, що прочитав роман не відриваючись. Пан Оrest чутливий до деталей – точніше, він відчуває деталі. І що головне – вмів її точним словом передати, актуалізувати. А це вже риса здібного чоловіка. Нагадаємо в цьому ви-

падку, може, найбільш доречний вислів класика про деталь, як сестру таланту... Спочатку треба всі деталі-штрихи дібрати. А вже потому – крок за кроком – дослідити непрості стосунки людей. І насамперед – душевні стани. Маю підстави вважати, що навіть у тому випадку, якби Оrest Березовський написав тільки один роман «Інтернаймичка», він заслуговував би бути прийнятим до Національної спілки письменників України.

І ще одна цитата. «Романи Ореста Березовського засвідчують, що на українській літературній

царині заявив про себе своєрідний майстер художнього слова. Письменник не лише порушує актуальні проблеми національної історії й сьогодення, а й художньо відтворює їх. Такі твори не приречені на забуття, залишають слід в історії нашого письменства». Ці слова належать письменнику, доктору філософських наук, професору Олегу Гриніву.

Хоча сам Оrest Іванович вважає себе передусім лікарем.

— Лікувати людей – моє головне покликання. А письменство... Воно мене живить, підтримує. Дуже ревно ставлюся до своєї літературної творчості. До роботи з текстом ставлюся теж дуже відповідально. Якщо щось з написаного не задовольняє – повертаюся до нього знову і знову. Щось змінюю, шліфую, а якщо не вдається – звертаюся за консультацією до професійних письменників, насамперед, до Богдана Мельничука та Олега Германа. «Інтернаймичку» в новому, п'ятому виданні доповнив, дещо уточнив, розвинув деякі думки і, гадаю, збагатив книгу новими епіграфами з творів Шевченка. Вони були і в попередньому виданні, але я ще додав. Шевченко знав, що таке чужина. Його пронизливі вірші наче сьогодні і про нинішній день написані. У романі присутні й вислови зі Святого Письма, цитує також Езо-

па, матір Терезу... Але найбільше – Шевченка.

— Знаю, що ви були гостем передачі «Обличчям до вогню» на радіо «Культура».

— Це авторська програма Олександра Мороза, який мене запросив взяти в ній участь після того, як прочитав «Інтернаймичку». Говорили про творчість. Олександр Олександрович сам пише прекрасні вірші.

— Читаючи ваші книги, переконаєшся, що вони правдиві як саме життя. І цікаві всім поколінням, вікової планки немає.

— На жаль, звичка читати є не у всіх. Дехто віддає перевагу Інтернету, соціальному мережам. Хоча ні Інтернет, ні телевізор книги не замінить. Читаючи, людина розвиває свою уяву, мислення, гострить думку.

— Шанувальники вашої творчості чекають від вас нових книг. Над чим працюєте?

— Є задум написати нову книгу про теперішню Україну. Соціально-психологічний роман, де йтиметься про важливі соціальні, політичні, сімейні проблеми. Головне, щоб Бог здоров'я дав.

— Успіху Вам в усіх починаннях. І нових щойно виданих і перевиданих книг, що знаходяться в шляху до сердець сучасників.

Оксана БУСЬКА

МУДРОСЛІВ'Я

РУБРИКУ ВЕДЕ ПРОФЕСОР **БОРИС РУДИК**

ХОЧ ЗА СТАРЦЯ, АБИ НЕ САМА

Буду сива, як вівця, але не піду за вдівця.

Батько дивиться за донькою до вінчання, а чоловік до кінця.

Гарна дівка, як маківка.

Гарній дівці гарно і в ганчірці.

Дай серцю волю – заведе в неволю.

Дівка, як Говерла, аж небо підперла.

Дівчина, як квіточка, з нею рай, а чужої молодиці не займай.

Жінка чоловікові подруга, а не прислуга.

За добрим чоловіком і жінка молодіє.

І Гнат не винуватий, і Калина не винна – тільки хата винувата, що пустила на ніч Гната.

Коли бідна заміж виходить, то і ніч коротка.

Мені батько не рідний, мені мати не рідна, мені теща родина, бо мені жінку родила.

Не плач, небого, що йдеш заміж за нього. Нехай плаче він, що бере біду у свій дім.

Нема кращого друга, як вірна супруга.

Не все те правда, що на весіллі співають.

Постав хату з лободи, а в чужу не веди.

Піди зрозумій тих жінок: спочатку лякають маму, що вийдуть заміж, пізніше лякають чоловіка, що повернуться до мамі.

Силою не будеш милою.

Стара баба, як холера, та ще хоче кавалера; старий дід, як пеньок, та ще ходить до дівок.

Тоді дівка стане пишною, як заміж вийде.

Чоловік і жінка – одна спілка.

Чоловік, як ворона, а все жінці оборона.

Хоч за старця, аби не сама.

Хоч ти і любя, але не добирайся до мого чуба.

Хто любить, той того й голубить.

Я його так люблю, як сіль в оці і кілька в боці.

— Яку йому кару дати? – Оженити, буде знати.

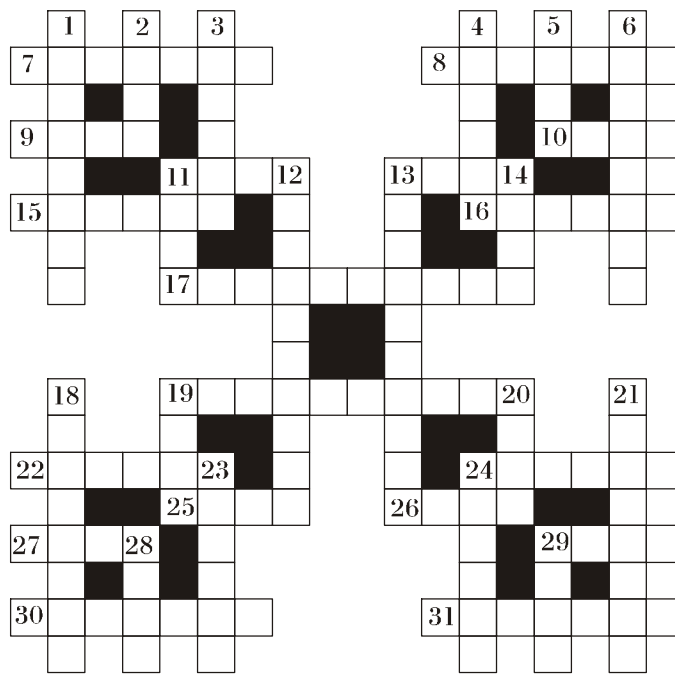
Якби літа вернулися, то ще б і хлопці горнулися.

Як гарна молодиця, то і приємно подивитися.

Як сорочка біла, то і жінка мила.

КРОСВОРД

Горизонталь: 7. Здичавілий свійський кінь у Північній Америці. 8. Оптичний прилад, що складається з двох зорових труб. 9. Одинадцятий президент США Джеймс Нокс ... 10. Мінерал класу сульфатів, який використовують для виготовлення скульптурних виробів. 11. Французький композитор, автор опери «Кармен». 13. Машина для обробки матеріалів тиском. 15. Дерево з великим листям і спрямованими догори суцвіттями. 16. Відділ установи з певною спеціалізацією. 17. Технічне обслуговування автомобілів. 19. Галузь мовознавства, що досліджує власні імена. 22. Найбільша корабельна шлюпка. 24. Овочі, мариновані в міцному оцті з прянощами. 25. Відбиття звукових коливань від перешкод, яке розрізняють на слух. 26. Прохолодний солодкий напій із соку ягід чи плодів. 27. Геологічні відклади органічного походження. 29. Страва з дрібних шматочків м'яса з овочами. 30. Захворювання людини, що проявляється періодичними приступами головного болю. 31. Сумнів, недовіра до чогось.

Вертикаль: 1. Комедійна вистава з елементами ексцентрики. 2. Гнучка паличка, якою користуються під час верхової їзди. 3. Безбарвна отруйна речовина, яку застосовують для одержання вибухових речовин. 4. Назва підприємницької діяльності, що дає прибуток. 5. Ударний музичний інструмент. 6. Замкнена овальна еліпсоподібна поверхня. 11. Основа, фундамент, опора. 12. Наука, що вивчає допустимі навантаження в процесі праці. 13. Любов до Батьківщини, і готовність служити її інтересам. 14. Почуття, замисел. 18. Наука про форму і будову організмів. 19. Мінерал, дорогоцінний камінь. 20. Священний бик у Стародавньому Єгипті. 21. Мандрівний богомолець, паломник. 23. Одяг католицького духовенства. 24. Попередній текст будь-якого документа. 28. Перевага, яку сильніший гравець надає слабшому. 29. Овочева рослина.

Відповіді на кросворд, вміщений у № 12 (365), 2014 р.

Горизонталь: 1. Обшук. 4. Самолюб. 6. Усячина. 9. Оскал. 10. Лобур. 11. Ірина. 13. Орлан. 14. Львів. 15. Абака. 16. Фактура. 19. Оксамит. 22. Рамазан. 26. Атин. 27. Рівнина. 28. Лівер. 29. Гармата. 32. Ескадра. 35. «Заповіт». 38. Обруб. 40. Колас. 41. Вікно. 43. Ярило. 44. Теніс. 45. Кубло. 46. Заправа. 47. Веранда. 48. Такса.

Вертикаль: 1. Евтерпа. 2. Порушення. 3. «Пежо». 4. Бандитизм. 5. Поклажа. 7. Маєстат. 9. Нічлава. 10. Плавні. 12. Осокір. 13. Какао. 18. Едгар. 19. Індик. 21. Амвон. 22. Нирок. 23. Раб. 24. Мур. 29. Вчинок. 31. Обріз. 32. Яничар. 34. Імпреза. 35. Обвинувач. 36. Акселерат. 37. Вельвет. 40. Мезонін. 41. Кадастр. 44. Арес.